ΔΙΑΤΑΡΑΧΈΣ ΓΕΎΣΗΣ ΚΑΙ ΌΣΦΡΗΣΗΣ

Αν έχετε πρόβλημα όσφρησης ή γεύσης είναι σημαντικό να θυμάστε ότι δεν είστε μόνοι σας: χιλιάδες άλλοι άνθρωποι έχουν αντιμετωπίσει την ίδια κατάσταση. Πάνω από 200.000 άτομα επισκέπτονται τον γιατρό για προβλήματα όσφρησης ή γεύσης κάθε χρόνο. Πολλές δε τέτοιες διαταραχές δεν αναφέρονται καν.

ΠΩΣ ΔΟΥΛΕΥΕΙ Η ΟΣΦΡΗΣΗ ΚΑΙ Η ΓΕΥΣΗ;

Η όσφρηση και η γεύση ανήκουν στο χημικό αισθητήριο σύστημα. Η πολύπλοκη διαδικασία ξεκινά όταν μικροσκοπικά μόρια που απελευθερώνονται από ουσίες γύρω μας διεγείρουν ειδικά κύτταρα στη μύτη, το στόμα και το λαιμό. Αυτά τα ειδικά αισθητικά κύτταρα μεταβιβάζουν το μήνυμα με νεύρα στον εγκέφαλο όπου αναγνωρίζονται συγκεκριμένες μυρωδιές ή γεύσεις.

Τα οσφρητικά κύτταρα διεγείρονται από οσμές γύρω μας. Βρίσκονται σε μια μικρή περιοχή ψηλά μέσα στη μύτη και συνδέονται κατ’ ευθείαν με τον εγκέφαλο.

Τα γευστικά κύτταρα αντιδρούν στα φαγητά και τα ποτά. Αυτά τα επιφανειακά κύτταρα στο στόμα στέλνουν τις πληροφορίες στις νευρικές τους ίνες. Τα γευστικά κύτταρα είναι συγκροτημένα στους γευστικούς κάλυκες του στόματος και λαιμού

Πολλά από τα μικρά εξογκώματα που φαίνονται στη γλώσσα περιέχουν γευστικούς κάλυκες.

Επιστήμονες έχουν δημιουργήσει ένα εύκολο χειριζόμενο τεστ "ξύστε και μυρίστε" για την αξιολόγηση της αίσθησης της όσφρησης. Ο ασθενής ξύνει κομμάτια χαρτιού, που απελευθερώνουν διάφορες οσμές, μυρίζει και προσπαθεί να αναγνωρίσει κάθε μια από μια λίστα διαφόρων οσμών.

Στην εξέταση της γεύσης ο ασθενής απαντά σε διάφορες χημικές συγκεντρώσεις .

Αυτό μπορεί να περιλαμβάνει ένα απλό "πιές φτύσε και ξέπλυνε" τεστ ή μπορεί οι χημικές ουσίες να εφαρμόζονται κατ' ευθείαν σε συγκεκριμένες περιοχές της γλώσσας.

ΕΙΝΑΙ ΣΟΒΑΡΕΣ;

Ο ασθενής με ελαττωματική όσφρηση ή γεύση στερείται από ένα προειδοποιητικό σύστημα, που οι περισσότεροι μας το διαθέτουμε. Οσμές και γεύσεις μας ξυπνούν σε φωτιές, δηλητηριώδεις αναθυμιάσεις, διαφυγές γκαζιού, χαλασμένες τροφές ή ποτά.

Η απώλεια μπορεί επίσης να οδηγήσει σε κατάθλιψη.

Ανωμαλίες στη λειτουργία της γεύσης ή της όσφρησης συχνά συνοδεύουν ή ακόμα ειδοποιούν για την ύπαρξη αρκετών παθήσεων ή ανθυγιεινών καταστάσεων όπως παχυσαρκία, διαβήτης, υπέρταση, κακή διατροφή ή μερικών εκφυλιστικών παθήσεων του νευρικού συστήματος όπως Parkinson νόσος Alzheimer, ψύχωση Korsakoff.

ΜΠΟΡΟΥΝ ΝΑ ΘΕΡΑΠΕΥΤΟΥΝ:

Αν κάποιο φάρμακο είναι η αιτία η διακοπή του ή η αλλαγή του μπορεί να λύσει το πρόβλημα. Μερικό ασθενείς ειδικά εκείνοι με αναπνευστικές λοιμώξεις ή αλλεργίες ανακτούν την γεύση ή όσφρηση τους με την ανάρρωση. Σε πολλές περιπτώσεις ρινικά εμπόδια όπως οι πολύποδες μπορούν να αφαιρεθούν χειρουργικά ώστε να αποκατασταθεί η ροή του αέρα. Συχνά η διόρθωση ενός γενικότερου ιατρικού προβλήματος μπορεί επίσης να διορθώσει την απώλεια της γεύσης ή της όσφρησης.

Σποραδικά η ανάκτηση γεύσης ή όσφρησης συμβαίνει αυτόματα.

ΤΙ ΕΡΕΥΝΑ ΕΧΕΙ ΓΙΝΕΙ;

Αξιοσημείωτη πρόοδος έχει γίνει στην απόδειξη της φύσης των αλλαγών που συμβαίνουν στην χημική αίσθηση με την ηλικία. Είναι σήμερα γνωστό ότι η ηλικία παίζει πιο μεγάλο ρόλο στην όσφρηση παρά

στην γεύση.

Έχει βρεθεί ότι η αίσθηση της όσφρησης αρχίζει να μειώνεται μετά τα 60. Οι γυναίκες είναι γενικά πιο σωστές στην αναγνώριση οσμών από ότι οι άντρες. Το κάπνισμα μπορεί να επηρεάσει αρνητικά την ικανότητα αναγνώρισης οσμών και στα δύο φύλα.

Αν και φάρμακα μπορούν να προκαλέσουν προβλήματα κάποια άλλα και ιδιαίτερα τα αντιαλλεργικά φαίνεται να βελτιώνουν.

Γίνεται έρευνα να βρεθούν φάρμακα παρόμοια των αντιαλλεργικών ώστε να χρησιμοποιηθούν στην θεραπεία ασθενών με απώλειες γεύσης και όσφρησης. Τα οσφρητικά και τα γευστικά κύτταρα είναι τα μόνα αισθητήρια κύτταρα τα οποία κανονικά αντικαθίστανται κατά τη διάρκεια της ζωής.

Ερευνητές εξετάζουν αυτό το φαινόμενο που μπορεί να μας προμηθεύσει τρόπους αντικατάστασης κατεστραμμένων αισθητηριακών ή νευρικών κυττάρων.

Ένας τρίτος χημικά αισθητήριος μηχανισμός που ονομάζεται κοινή χημική αίσθηση, συμβάλλει και βοηθάει τις αισθήσεις μας της όσφρησης και της γεύσης. Σ' αυτό το σύστημα χιλιάδες νευρικές απολήξεις – ειδικά στους βλεννογόνους των ματιών, της μύτης, του στόματος και του φάρυγγα δημιουργούν την αίσθηση της αμμωνίας, του κρύου αισθήματος της μέντας ή τον ερεθισμό του πιπεριού.

Μπορούμε συνήθως να αναγνωρίσουμε 4 βασικές γευστικές αισθήσεις: γλυκό, ξινό, πικρό, αλμυρό. Στο στόμα αυτές οι γεύσεις με την υγρασία, την θερμοκρασία και τις αισθήσεις από το κοινό χημικό αισθητήριο σύστημα συνδυάζονται με οσμές για να παράγουν την αντίληψη της γεύσης.

Είναι η γεύση που μας κάνει να αντιλαμβανόμαστε αν τρώμε ένα αχλάδι ή ένα μήλο.

Γεύσεις αναγνωρίζονται κυρίως μέσω της αίσθησης της όσφρησης. Αν κρατάτε την μύτη σας κλειστεί ενώ τρώτε σοκολάτα – για παράδειγμα – θα δυσκολευτείτε να αναγνωρίσετε τη γεύση της σοκολάτας – αν και ακόμα μπορείτε να διακρίνετε το γλυκό ή το πικρό. Κι' αυτό επειδή η γνωστή γεύσης της σοκολάτας γίνεται αντιληφθεί από την μυρωδιά. Το ίδιο συμβαίνει με την επίσης πολύ καλά γνωστή μας γεύση του καφέ.

ΤΙ ΕΙΝΑΙ ΟΙ ΔΙΑΤΑΡΑΧΕΣ ΟΣΦΡΗΣΗΣ-ΓΕΥΣΗΣ;

Οι πιο συνηθισμένες παθήσεις είναι η απώλεια της όσφρησης ή της γεύσης. Η εξέταση μπορεί να δείξει μια μειωμένη ικανότητα διάκρισης μυρωδιών (υποσμία) ή γλυκών, πικρών, ξινών, αλμυρών γεύσεων (υπογεύσια). Κάποιοι άνθρωποι δεν μπορούν να διακρίνουν καμία μυρωδιά (ανοσμία) ή γεύση (αγευσία).

Σ΄ άλλες διαταραχές των χημικών αισθήσεων το σύστημα μπορεί να αναγνωρίζει λάθος μια μυρωδιά ή γεύση. Ή μπορεί να αντιλαμβάνεται άσχημη μυρωδιά ή γεύση σε μια ουσία που κανονικά είναι ευχάριστη. Γενικά οι οσφρητικές διαταραχές είναι πιο συνηθισμένες από τις γευστικές. Σπάνια

συμβαίνουν μαζί.

ΤΙ ΠΡΟΚΑΛΕΙ ΜΙΑ ΟΣΦΡΗΤΙΚΗ Ή ΓΕΥΣΤΙΚΗ ΔΙΑΤΑΡΑΧΗ;

Μερικοί άνθρωποι γεννιούνται μ΄ αυτή τη διαταραχή, αλλά οι περισσότεροι την αποκτούν μετά από τραυματισμό ή ασθένεια. Οι μολύνσεις του ανώτερου αναπνευστικού ευθύνονται για μερικές τέτοιες απώλειες όσφρησης ή γεύσης. Τραυματισμοί στο κεφάλι μπορούν επίσης να προκαλέσουν τέτοια προβλήματα. Μπορούν επίσης να είναι αποτέλεσμα πολυπόδων των ρινικών κοιλοτήτων, μολύνσεων παραρρινικών κόλπων, ορμονικών διαταραχών ή οδοντιατρικών προβλημάτων. Η απώλεια της γεύσης ή της όσφρησης μπορεί να προκληθεί από έκθεση σε χημικά όπως π.χ. τα εντομοκτόνα ή κάποια φάρμακα. Ασθενείς που λαμβάνουν ακτινοθεραπεία για καρκίνο εγκεφάλου ή τραχήλου αναπτύσουν οσφρητικές ή γευστικές διαταραχές.

ΠΩΣ ΔΙΑΓΙΓΝΩΣΚΟΝΤΑΙ;

Η έκταση της διαταραχής μπορεί να καθοριστεί μετρώντας την ελάχιστη συγκέντρωση μιας χημικής ουσίας που ο ασθενής μπορεί να διακρίνει ή να αναγνωρίσει. Επίσης μπορεί να ζητηθεί στον ασθενή να συγκρίνει μυρωδιές ή γεύσεις διαφορετικών χημικών ή να σημειώσει πως η ένταση μυρωδιών ή γεύσεων όταν η συγκέντρωση των χημικών αυξάνει.

Η σωστή διάγνωση από ειδικευμένο ιατρό όπως είναι ο ΩΡΛ είναι σημαντική. Αυτοί οι ιατροί ειδικεύονται σε παθήσεις της κεφαλής και του τραχήλου, ειδικά σε σ΄αυτές του ωτός της ρινός και του λάρυγγος. Η διάγνωση θα οδηγήσει στη θεραπεία.